

До

Председателя на научно жури,
определено със Заповед № Р Д 109-193/3.6.20
на Ректора на Медицински университет –
Варна

Рецензия

От проф. Боряна Петрова Делийска, дмн,
София, УМБАЛ „Царица Йоанна-ИСУЛ”, Клиника по нефрология, ул. „Бяло море”8
Тел. 0887362225, E. mail delijska10@yahoo.com
Научна специалност „Нефрология”, Катедра по нефрология, Медицински Университет-
София

Относно конкурс за заемане на академична длъжност „Професор” по нефрология,
област на висшето образование 7, Здравеопазване и спорт 7.1. за нуждите на
Факултет по медицина, Втора катедра по вътрешни болести, УС по нефрология,
диализа и токсикология и към Клиниката по нефрология УМБАЛ „Света
Марина”, Варна

Единствен кандидат, допуснат в конкурса е доц. Светла Василева Стайкова, д.м.н

1. Карьерен профил

Доц. Светла Василева Стайкова е родена 1963г. След завършване на медицинското си образование работи по разпределение в здравен участък – общ. Руен. От 1995 г. започва работа в МУ-Варна и постепенно израства от асистент, в старши и главен асистент. От 2018 година е началник клиника по нефрология и диализа. Има специалност по вътрешни болести и по нефрология . От 2001 година е „Доктор по медицина“ , от 2015г. - “Доцент” и от 2018г. е „Доктор на медицинските науки”. Има

допълнителна квалификация по Доплер и Съдова - ехография и здравен мениджмънт. Има преподавателска дейност по нефрология, токсикология и пропедевтика на вътрешните болести. Ръководител е на 5 дипломанти и на 6 докторанти. Член на УС на БНД, на Фондация „Бъбрек“ и членува в ERA/EDTA, на Американско дружество по нефрология; ISN; BANTAO. Участва в изпитни комисии за специализанти и студенти, в Държавни изпитни комисии за специалност “Детска Нефрология“ в МУ-Варна, в научни журита в МУ- София и МУ - Варна.

2. Анализ на представените материали по конкурса.

Доц. Стайкова участва в конкурса с 57 научни публикации след заемане на академична длъжност „Доцент“.

Научните трудове се разпределят по следния начин:

Дисертационен труд за “Доктор на науките”, защитен през 2018 година на тема: „Диагностика и лечение на минералните костни нарушения при болни с ХБЗ на консервативно и диализно лечение»

Участие в изготвянето на книги, учебници и учебни помагала : 4

Пълнотекстови публикации в научни списания и сборници – 29 , като 7 в международна медицинска периодика и 3 публикации под печат.

От реалните разработки тя е първи и самостоятелен автор в 16, втори - в 8, трети и пореден автор в 9.

Представените материали са разделени в пет групи според класификацията на НАЦИД:

Равностойни на монографичен труд пълнотекстови публикации в научни списания с импакт фактор - 10 броя

Научни публикации и доклади, реферирани в световноизвестни бази данни с научна информация в чуждестранни и български научни списания, които имат импакт фактор - 18 броя .

Анализ на приносите, свързани с основните направления на научните трудове

Приноси, свързани с разработения дисертационен труд за „ Доктор на науките “ са с теоретичен и практически характер. Като по-основни от тях приемам задълбоченият анализ на костно-минерален метаболизъм при ХБЗ, проследяването на

биомаркери, свързани с него като : FGF-23, Klotho, osteocalcin и костно-специфична алкална фосфатаза, аденоматозните изменения на парашитовидните жлези, както и предложен алгоритъм за комплексно и индивидуализирано поведение при ранните и напреднали нарушения на костно-минералния метаболизъм.

Основните направления, които са разработвани обхващат всички дялове на специалност - нефрология и са обобщени по следния начин:

НАПРАВЛЕНИЕ 1 касае проблеми, свързани с фактори за прогресията на хроничното бъбречно заболяване /ХБЗ/, нарушения в костно-минералния метаболизъм, използване на високо специфични биомаркери, както и прилагане на комплексно и индивидуално терапевтично поведение.

Във връзка с определяне на болните с висок риск за прогресия на ХБЗ и свързаните с това сърдечно-съдова патология е изследвано значението на протеинурията. Разработено е мястото на по-нови неинвазивни биомаркери като : цистацин С, неутрофилен гелатиназа- асцициран липокалин, N-ацетил-β-D-глюкозаминидаза, бета-2-микроглобулин, ретинол –свързващ протеин, алфа-глутатион-S-трансфераза, бъбрек - увреждаща молекула –1 /KIM-1/, протеин - свързващ чернодробни мастни киселини / L- FABP/. Предлага се въвеждането им в клиничната практика, както и на панел от маркери, който корелира по-добре с прогнозата на ХБЗ. С проследяване на протеинурията, албуминурията, β-2 микроглобулин, креатинин, осмолалитет са валидирани резултатите на регионално ниво с препоръка те да се използват в клиничната практика.

Във връзка с реналната остеоидистрофия при ХБЗ е проведен задълбочен литературен анализ за остеокалцина , базиращ се на 4 основни и големи информационни портала. Впоследствие, в реалната практика е изследван показателят при диабетно болни, като е отчетена значима разлика в нивата му при ХБЗ с нормален паратхормон при диализно лечение спрямо преддиализен стадий. Проведени са анализи на образните методи за оценка на паратироидните жлези при вторичния хиперпаратиреоидизъм при ХБЗ. Отчетено е, че ранното диагностициране на усложнението има значение за включване на лечение за превенция на костни и сърдечно-съдови изменения. Анализирани са ефектите на селективните рецепторни активатори върху съдовите калцификати, общата и сърдечно-съдова смъртност и преживяемост на пациентите с ХБЗ. Установено е, че селективният витамин D-рецепторен активатор значимо понижава нивата на PTH в сравнение с неселективните

активатори, както и намалява периодите с хиперкалциемия, същевременно при болните се отчита по-ниска честота на хоспитализации и по-къс болничен престой.

НАПРАВЛЕНИЕ 2 е свързано с анализ на психологичните проблеми при болни с ХБЗ. Анализират се взаимоотношенията между тях и медицинският персонал, както и се определя качеството на живот. Модифицирана е версия на въпросник за качеството на живот при болните с ХБЗ, както и влиянието на заболяването и диализното лечение върху личностното и емоционалното състояние на пациентите. Отчетена е висока степен на депресия и тревожност, като се препоръчва психологичните проблеми да се съобразяват в комплексното лечение на пациентите. Наблюдавано е, че давността на диализното лечение намалява желанието за съдействие от страна на пациентите, както и необходимост от адекватна информация, свързана с терапията и ХДР. Проведено е и изследване за „Burnout синдром“ сред персонала на диализния център.

Установено е, че пероралният прием на хранителни добавки подобрява белтъчно-енергийната малнутриция, а намалените нива на серумния албумин, холестерол и повишен CRP са белези за това усложнение.

Анализирани са и някои причини за резистентност към лечението с еритропоетин като: възпаление, уроинфекция, недохранване, неадекватна диализа, хиперпаратиреоидизъм и токсичност на алуминий.

НАПРАВЛЕНИЕ 3 включва разработки, свързани с вродени и наследствени заболявания и аномалии при деца и възрастни с ХБЗ.

Отчита се мястото на КТ и МРТ за диагностика на подковообразен бъбрек. Описани са три поколения от фамилия с генетично доказан синдром на Алпорт. Към това направление са включени разработки по отношение на олигомеганефронията, нефротоксичният ефект на цисплатината, проблеми със затлъстяването при млади хора

Към **НАПРАВЛЕНИЕ 4** са включени трудове, свързани с уроинфекциите, като са проследени данни за тази патология при диализно болни и в старческа възраст.

Проведен е анализ на резултатите от скрининг - кампания за установяване на ХБЗ във Варненска област.

Към **НАПРАВЛЕНИЕ 5** са разработки, свързани с мястото на някои нови биомаркери за диагностициране на ранна бъбречна увреда. Интерес представляват

данните за използването на тези биомаркери при β -таласемия майор и предложение за въвеждането им в клиничната практика.

НАПРАВЛЕНИЕ 6 има значим практическо-приложен характер, тъй като се предлагат алгоритми за прецизиране на адекватност на диализното лечение, диагностика и терапевтично поведение при усложнения от това лечение, както и на съдовия достъп при болни с терминална бъбречна недостатъчност. Разгледана е възможността за подбор на съдовия достъп с доплер - ехография за по-добро визуализиране на съдовата стена и количествено определяне на кръвния ток. Направено е предложение за оформяне на точен алгоритъм в страната за съдов достъп, както и анализ на катетър-асоциирани инфекции.

НАПРАВЛЕНИЕ 7 включва разработки, свързани с плазмаферезата, като елемент от комплексното лечение на първични и вторични гломерулопатии с проследяване на ефективността на метода за достигане на трайна ремисия, анализ на показанията и усложненията от процедурата.

Доц. Стайкова участва като съавтор в следните **колективни монографи**:

Инфекции на пикочните пътища, „Справочник по нефрология“ , Светла Стайкова СТЕНО- 2018

Съдов достъп за хемодиализа „Справочник по нефрология“, Светла Стайкова СТЕНО- 2018

Инфекции на пикочните пътища в напреднала и старческа възраст, "Съвременна Геронто Нефрология" Светла Стайкова, Д. Паскалев. УИ "Св.Климент Охридски", 1999

Кандидатката има участия в 3 публикувани университетски учебни пособия:

Съдова ехография – под редакцията на проф. Кр. Иванов д.м.н. и доц. В.Петров д.м. , като тя е разработила главата „Ехография на съдов достъп „ ISBN : 978-619-7137-38-5, 2015. В нея се разглеждат различни аспекти на съдовата ехография, като тя е предназначена за лекари и студенти, хирурзи и интернисти,специализанти и практикуващи лекари.

Praktikal handbook of nephrology and clinical cases on kidney disease ISBN: 978-619-221-056-4, 2017. Ръководството е с практическа и научна значимост по въпросите на нефрологичните заболявания и методите за лечението им в краен стадий

на ХБЗ. То е подходящо за студенти, специализанти, стажант- лекари и специалисти по нефрология, вътрешни болести и обща медицина, с практическите насоки при тази патология

Ръководство по нефрология и бъбречно-заместващо лечение ISBN 978-619-221-166-0, 2018 е предназначено за студенти, специализанти и стажанти в МУ-Варна. Представени са основните съвременни нозологични единици в нефрологията, както и актуалните бъбречно - заместващи методи.

Доц. Стайкова е участвала в разработването на следните международни и образователни проекти:

1. Anemia Studies in CKD: Erythropoiesis via a Novel PHI Daprodustat – Non- Dialysis (ASCEND – ND), Compound number : GSK 1278863, 2017, Principal Investigator
2. Familiar hypercholesterolemia - a clinical trial in patients in dialysis and pre-dialysis stage SOAL, 0023 , 2018-2020, Sub Investigator
3. Периодичен скрининг на нивата на активност на alpha - galactosidase при болест на Фабри при пациенти в клиниката по нефрология и диализа - МБАЛ „Св. Марина“ и при Hamburg University Medical Center, Centogene - The Rare Disease Company от 2016 – до настоящият момент, под-изследовател
4. Проект BG05M20P001 – 2.002-0001 "Студентски практики фаза 1", реализиран с финансова подкрепа на ОП НОИР и ЕС, 2014-2020 , Научен ръководител (ментор за обучаваща организация)
5. A novel treatment for patients with IgA nephropathy. A randomized, double-blind, placebo-controlled phase 3 trial of the safety and efficacy of OMS721 in patients with IgA nephropathy (ARTEMIS – IGAN) Protocol N:OMS 721-IGA – 001, 2019, Principal Investigator
6. Multicenter non-interventional post-authorization safety study (NI – PASS) to monitor the incidence of relevant and expected rare adverse events including lack of efficacy among CKD patients receiving s.c. Binocrit or Epoetin alfa HEXAL Study protocol number : HX575-507, 2018, Principal Investigator
7. „Идентифициране на причините за високата епидемиологична активност на Хронично бъбречно заболяване в община Дългопол, обл. Варна“, N19 Фонд „Наука“ - МУ Варна, 2019, Ръководител на проекта

Справката за цитиранията, предоставена от библиотека на МУ-Варна, въз основа на заявка N74/20.02.2020г. и цитирания по показатели предоставя следната информация:

Д10: Цитирания или рецензии в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томове – 6 бр.

Д11: Цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране – 2 бр.

Д12: Цитирания или рецензии в нереперирани списания с научно рецензиране – 5 бр.

Настоящата справка е въз основа на данни от автора и автоматизираната информация от чуждите бази данни от WEB of Science, Scopus и Google Scholar с общо **135** точки от списък с цитирания.

Импакт - факторът от публикациите на доц. Светла Стайкова е **12.698**

Общ IF – 28,78 от всички научни трудове.

5. Учебно- преподавателската дейност

Предоставената академична справка за последните 5 години отчита над два пъти по-висока учебна натовареност на доц. Стайкова според норматива на МУ-Варна.

Нямам критични бележки и препоръки към кандидатката. Не са ми известни данни за плагиатстване.

Заклучение

Въз основа на гореизложените данни приемам, че кандидатът- доц. Светла Василева Стайкова отговаря на задължителните и специфични условия, както и на наукометричните критерии и показатели за заемане на академична длъжност „Професор” по нефрология, съгласно ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане и Правилника за устройството и дейността на МУ-Варна.

Препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват положително за кандидата доц. Светла Василева Стайкова за заемане на длъжността „Професор” по „Нефрология” за нуждите на Факултет по медицина, Втора катедра по вътрешни болести, УС по нефрология, диализа и токсикология и към Клиниката по нефрология УМБАЛ „Света Марина”, Варна

24.06.2020

Проф. д-р Боряна Делийска, дмн